

Ansatte krever innsyn i varsel – kommunen offentliggjør varslers navn

Kommunal Rapport 20.01.2020

Etter krav om innsyn i varslings-saken fra to ansatte, offentliggjorde Eidskog kommune navnet på varsleren. Brudd på taushetsplikten, mener professor.

Kommunen bør så langt som mulig verne om varslers identitet, og jeg mener derfor at de her trækker feil. Kommunen burde ha forstått at varsleren har krav på å holdes anonym inntil man eventuelt står i retten, sier varslersens advokat Jørn Mejdell Jakobsen.

Anonymiserer de ansatte

I midten av februar er varslings-saken i Eidskog berammet i tingretten, og kommunen har nylig fått henvendelser fra to ansatte i kommunen som er innkalt til å vitne i saken. Kommunal Rapport har bedt om innsyn i brevene, og kommunen har utlevert dokumenter der navnene på dem som ber om innsyn er sladdet, med følgende hjemmel:

Varslings-saken i Eidskog

En ansatt i Eidskog kommune varslet for tre år siden om kritikkverdige forhold i forbindelse med omtakseringen av eiendomsskatt.

Varsleren fulgte opp med et varsel om gjengjeldelse i fjor sommer.

Varslet omfattet fire navngitte personer, blant annet rådmannen og ordfører, og senere varaordfører.

I februar vedtok kommunestyret at rådmann Jan Reinert Rasmussen i Sør-Fron skulle behandle varslings-saken som setterådmann.

Han konkluderte med at rådmann, ordfører, varaordfører og ytterligere to ledere var inhabile i saken, og han anbefalte at han skulle få mandat til å inngå forhandlinger med varsleren.

I mai vedtok kommunestyret at de «personalrelaterte forhold i varselet» skal behandles av rådmannen, som varslersens arbeidsgiver.

Det ble vedtatt at en ekstern aktør skulle vurdere varslernes påstand om mobbing og trakassering.

Etter en lovlighetsklage opphevet Fylkesmannen vedtaket i midten av oktober.

Varsleren har stevnet kommunen for retten.

«Navnene er sladdet av hensyn til at dette er underordnede ansatte som er utsatt for beskyldninger de foreløpig ikke har fått forsvart seg mot».

Offentliggjør varslersens navn

I to av tre dokumenter blir varsleren navngitt og betegnet som varslers. Kommunen har sladdet navnet på de ansatte som ber om innsyn, men varslersens navn er usladdet.

Dokumentet ble i forrige uke lagt ut åpent på kommunens postliste, der hvem som helst kan klikke seg inn.

Jussprofessor Jan Fridthjof Bernt mener at offentliggjøring av en varslers identitet er et brudd på taushetsplikten.

Dette høres ganske problematisk ut, må jeg si. Identiteten til en varsler vil være taushetsbelagt, og hvis kommunen identifiserer varsleren, oppfatter jeg det som en krenkelse av taushetsplikten, Bernt.

En vanskelig vurdering

Kommunen syntes det var vanskelig å vurdere hvilke navn som skulle sladdes i dokumentene. I denne vurderingen falt altså kommunen ned på at de skulle sladde navnet på de ansatte som ba om innsyn, men ikke navnet til varsleren.

Om navn på de aktuelle personer skal unntas eller ikke slik saken står i dag med forestående rettssak, fremstår etter kommunens oppfatning som en vanskelig vurdering, med motstridende hensyn. Vi valgte i innsynssaken å sladde navn på ufrivillig involverte i saken som ennå ikke har fått forklart seg, skriver leder på dokumentensenteret Anita Duélien Slåen.

Varslerens advokat, Jørn Mejdell Jakobsen, reagerer på at kommunen har offentliggjort navnet på varsleren.

Viser til moralsk plikt

Kommunen viser imidlertid til at varslingssaken er berammet i tingretten, og på berammingslistene er varslers navn offentlig tilgjengelig informasjon. I tråd med forvaltningsloven er opplysninger som er offentlig kjent, ikke definert som taushetsbelagt informasjon.

Om oppføring på berammingslisten er nok til å oppfylle dette vilkåret, mener Bernt avhenger av hvor tilgjengelig denne listen er, og om det fremgår i hvilken egenskap varsleren er oppført som part.

Under alle omstendigheter vil jeg mene at kommunen har rett, og en moralsk plikt, til å skjerme varslers identitet så lenge denne ikke er alminnelig kjent, sier Bernt.

Og han føyer til:

Varslingssaker er så sensitive for alle parter at det må ligge en underforstått forpliktelse til å skjerme informasjon både om varslers identitet og hvem det varsles mot så godt det er forenlig med forsvarlig saksbehandling, sier Bernt.

Professor i forvaltningsrett, Jan Fridthjof Bernt, mener at varslers navn er taushetsbelagt informasjon.

Skal holdes konfidensielt

Det er arbeidsgiver som har ansvaret for å sørge for at arbeidsmiljølovens bestemmelser blir fulgt, og i denne loven gis varslere et vern. Arbeidstilsynet skal kontrollere om loven følges.

Både gjennom arbeidsmiljøloven og personopplysningsloven er arbeidsgiver forpliktet til å ivareta varsler så langt det er mulig, og et vesentlig punkt i både personopplysningsloven og varslingsreglene er å holde navnet på varslere konfidensielt, sier seniorrådgiver Torunn Meosli i Arbeidstilsynet, som presiserer at hun uttaler seg på generelt grunnlag.

Bryter med egne rutiner

Eidskog kommune har vedtatt en egen varslingsplakat, sist revidert i slutten av november 2018. Her oppfordres ansatte til å varsle om kritikkverdige forhold fordi det kan bidra til å utvikle Eidskog kommune positivt. Det vises til at varsling kan gjøres anonymt, men at åpenhet normalt vil gi en bedre saksgang.

I varslingsplakaten står det at varslers navn ikke skal offentliggjøres.

«Hvem varsleren er, er allikevel fortrolig informasjon», står det i kommunens vedtatte varslingsplakat.

Skal ikke gi ut personopplysninger

Saken er berammet for retten i midten av februar. Den vil høyst sannsynlig gå for åpen rett. Da vil varslere's identitet bli offentlig, men Arbeidstilsynet viser til at arbeidsgiver uansett må forholde seg til loven de er underlagt.

Det gjelder egne regler for domstolen, men arbeidsgiver er forpliktet til å følge de lover og regler de er underlagt. Arbeidsgiver skal uansett ikke gi ut personopplysninger, sier Meosli.

Krav på konfidensialitet

Arbeidstilsynet peker også på at ikke hvem som helst har innsynsrett i selve varselet, og at selv om man er nevnt ved navn i varselet, er ikke dette ensbetydende med at man har rett til å lese varslingsdokumentene.

Både varsler og de som varselet er rettet imot, har krav på konfidensialitet, og derfor skal ikke flere enn strengt nødvendig ha innsyn i varselet. Arbeidsgiver kan for eksempel lage et utdrag av varselet for å sikre kontradiksjon, det vil si at den som får varselet rettet mot seg, får gi sin versjon av saken, sier Meosli.

Endret to ganger

Dagen etter at Kommunal Rapport kontaktet kommunen for å be om en kommentar til offentliggjøringen av varslere's navn, endret kommunen tilgangen til dokumentet på postlista. Dokumentene ble unntatt offentlighet, med hjemmel i offentlighetslovens paragraf 13: «Opplysninger som er underlagt taushetsplikt». Deretter endret kommunen på nytt postlisteføringen. Nå er dokumentene igjen åpne, men navnet på både de ansatte og varsleren er nå sladdet.

I vår postjournal har vi nå også sladdet navn på varsler i de aktuelle dokumentene, skriver Slåen.